

KOPIOSTON HALLINNOIMIEN OIKEUKSIEN LUOKAT

Oheinen oikeuksien luokittelu perustuu yhteishallinnointilain 5§:ään, jonka otsikko on ”Oikeudenhaltijan oikeus valita yhteishallinnointiorganisaatio”. Kyse on menettelystä, jonka mukaisesti yhteishallinnointiorganisaation – Kopioston - on oikeuksia hallinnoitava. Oikeuksien luokittelu määrittää sen, millaisissa kokonaisuuksissa oikeudenhaltija voi oikeuksiaan järjestölle siirtää. Myös oikeuksien peruminen ehdotetaan tässä sidottavaksi ensisijaisesti oikeuksien luokkiin. Hallitus voi kuitenkin päättää myös oikeuksien luokkien puitteissa tapahtuvasta, mutta sitä hienojakoisemman perumisen sallimisesta, jos se on oikeudenhaltijoiden kannalta perusteltua eikä olennaisesti vaikeuta oikeuksien hallinnointia Kopiostossa. Oikeuksien luokituksen ja niiden muutokset hyväksyy yhdistyksen kokous, ellei niitä määritellä säännöissä tai laissa. ¹ Kopioston tulee raportoida näiden luokkien mukaisesti oikeudenhaltijalle kerätyistä korvauksista ja niihin kohdistuneista kuluista.

Yhteishallinnointilaki velvoittaa lain piiriin kuuluvan järjestön tarjoamaan palveluitaan niillä oikeuksien alueilla, joita järjestö ilmoittaa hallinnoivansa. Kopiosto on esimerkiksi velvollinen ottamaan vastaan myös ulkopuolisten oikeudenhaltijoiden valtuuksia näissä oikeuksien luokissa. On aiheellista pidettyä sellaisten oikeuksien luokkien hallinnointivastuun ottamisesta, joiden osalta näköpiirissä ei ole kyseisen oikeuksien luokan ytimeen kuuluvaa lisensointia.

Alla oleva ehdotus hallinnoitaviksi oikeuksien luokiksi perustuu nykyisiin, käytössä oleviin tai suunniteltuihin oikeuksien luokkiin / lisensointialueisiin, joita koskevat oikeudet on Kopiostolle siirretty tai niiden siirtämisestä on tehty Kopioston hallituksessa päätös. Mukana luokittelussa on myös Kopioston hallinnoimat lainauskorvaus, korvausoikeus siirtovelvoitteen alaisten tv-kanavien edelleen lähettämisestä sekä yksityisen kopioinnin hyvitys, vaikka ne eivät ole oikeuksia siinä mielessä, että tekijä voisi kieltää teostensa käytön näissä tilanteissa. Kopiostolla on kuitenkin intressi taata, että sen asema näitä korvauslajeja hallinnoivana järjestönä on valtuuksissa hyvin määritelty ja kiistaton.

Yhteishallinnointilain 9 § mukaan niille oikeudenhaltijoille, jotka ovat antaneet valtuuden ennen lain voimaantuloa, on tiedotettava kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta järjestön hallinnoimista oikeuksien luokituksista, tai, lain perustelujen mukaan, jos kategorisointi on vielä kesken, mahdollisuudesta antaa tarkkarajainen valtuutus. Kopiosto on tiedottanut oikeudenhaltijoille tästä mahdollisuudesta lain perustelujen tarkoittamalla tavalla siten, että määräajan kuluessa mahdollisuudesta antaa tarkkarajainen valtuutus on ilmoitettu oikeudenhaltijoille. Yksityiskohtainen, muun muassa oikeusluokkia ja perumisoikeuden käytännön toteutusta koskeva tiedotus tapahtuu Kopioston kotisivuilla, kun oikeuksien luokitus on kevätkokouksessa hyväksytty.

Ehdotetaan, että Kopioston hallinnoimiksi oikeuksien luokiksi vahvistetaan seuraavat oikeuksien luokat:

Oikeuksien luokat 1-6 koskevat vain painetussa muodossa julkaistuja teoksia ja/tai vastaavia graafisessa muodossa ilmaistuja, digitaalisesti julkaistuja tai julkistettuja muita kuin av-teoksia, kuten kirjallisia teoksia, kuvataiteellisia teoksia tai valokuvia. Oikeuksien luokat 7-17 koskevat vain AV-teoksia ja niihin sisältyviä oikeuksia. Oikeuksien luokka 18 koskee vain kuvataiteellisen teoksen tai valokuvaajan oikeutta lainauskorvaukseen.

1. Julkaistujen teosten valokopiointi

Julkaistujen teosten kopiointi valokopioimalla tai vastaavilla menetelmillä sekä julkistettujen teosten tulostaminen digitaalisesta lähteestä ja tulosteiden kopioiminen valokopioimalla tai vastaavilla menetelmillä. Vastaa tekijänoikeuslain 13 §:ää.

2. Teosten digitaalinen kopiointi ja käyttö opetuksessa ja tutkimuksessa

Julkistettujen teosten digitaalinen kopiointi sekä painetussa muodossa julkaistujen teosten kopiointi digitaaliseen muotoon, näin valmistettujen kappaleiden saattaminen yleisön saataville opetus- ja tutkimuskäyttöön sekä niiden tässä tarkoituksessa tapahtuva käyttö. Vastaa tekijänoikeuslain 14 §:ää.

3. Kirjallisten ja kuvataiteen teosten digitointi viranomaisen, elinkeinonharjoittajan ja yhteisön sisäiseen käyttöön

Julkaistun kirjallisen tai kuvataiteen teoksen digitointi ja yleisölle välittäminen viranomaisen, elinkeinonharjoittajan ja yhteisön sisäisessä tiedotus-, koulutus- ja konsultointikäytössä. Vastaa tekijänoikeuslain 13 a §:ää mutta koskee painetun lehden lisäksi myös teoksia muissa julkaisutyypeissä kuin lehdissä.

4. Digitaalinen kopiointi ja käyttö sisäisessä hallintotoiminnassa

¹ Tämä luokitusehdotus perustuu Kopioston hallituksen kokouksessa 30.3.2017 tehtyyn päätökseen, johon liittyy myös yksityiskohtaisempi esitys kunkin luokan sisällöstä ja sitä koskevista oikeuksien siirroista Kopiostolle. Tekijänoikeuslain mukaisia ministeriön hyväksymispäätöksiä voidaan lain perustelujen mukaan pitää oikeuksien luokkien määritelmänä. Useimmat tässä esitetyt oikeuksien luokat vastaavat tekijänoikeuslain sopimuslisensointisäännöksissä mainittuja ja ministeriön Kopiostoa koskevissa hyväksymispäätöksissä täsmäntämiä lisensointialueita. Jos oikeuksien luokkaa koskee tällainen piirre, se on pyritty kunkin luokan kohdalla mainitsemaan viittaamalla kyseiseen säännökseen.

Julkistettujen teosten digitaalinen kopiointi ja saattaminen yleisön saataville yritysten, viranomaisten ja muiden yhteisöjen sisäisessä sekä koulutus- ja konsultointikäytössä.

5. Arkistoidun lehden uudelleen käyttö

Kappaleen valmistaminen sanoma- tai aikakauslehdessä julkaistusta teoksesta ja käyttö yleisölle välittämiseen teoksen julkaisseen kustantajan julkaisutoiminnassa. Vastaa tekijänoikeuslain 25 g §:ää.

6. Teosten käyttö kirjastoissa, arkistoissa ja museoissa

Muistiorganisaation kokoelmiin sisältyvän teoksen kappaleen valmistus ja välitys yleisölle. Vastaa tekijänoikeuslain 16d §:ää.

7. Av-teosten ja radio-ohjelmien edelleen lähettäminen

Alkuperäisen tv-lähetyksen kanssa samanaikainen ja muuttamaton edelleen lähettäminen. Vastaa tekijänoikeuslain 25 h §:ää.

8. AV-teosten yleisölle välittäminen kaapeli-TV verkossa

Koskee kaikkea yleisölle välittämistä kaapelitelevisioverkoissa, niin alkuperäistä lähettämistä kuin edelleen lähettämistä, maksullista ja maksutonta.

9. Lähettäjäyrityksen lähetyksen kanssa samanaikaisesti tapahtuva AV-teoksen välittäminen tietoverkossa, kuten internetissä (OTT) tai IPTV-verkossa, kun välityksen toteuttaa muu kuin lähettäjäyritys itse

Yleisölle välittäminen, kun on kyse alkuperäisen televisiolähetyksen kanssa samanaikaisesta lähetyksen lineaarisesta välittämisestä, ja jonka toteuttaa joku muu kuin lähettäjäyritys itse.

10. Av-teosten ja radio-ohjelmien arkistokäyttö

Lähettäjäyritykselle annettava lupa sen lähettämän ja arkistoiman ohjelman uudelleen käyttämiseksi valmistamalla teoksesta kappaleita ja välittämällä niitä yleisölle. Vastaa tekijänoikeuslain 25 g §:ää.

11. Av-teosten ja radio-ohjelmien opetus- ja tutkimuskäyttö

Koskee oikeutta valmistaa AV-teoksesta kappaleita, esittää niitä julkisesti ja välittää yleisölle muuten kuin radiossa tai TV:ssä lähettämällä, opetus- ja tutkimustarkoituksiin. Vastaa tekijänoikeuslain 14 §:ää.

12. Av-teosten ja radio-ohjelmien käyttö sopimuslisenssin nojalla kirjastoissa, arkistoissa ja museoissa

Kirjaston, arkiston, museon tai vastaavan laitoksen kokoelmiin sisältyvän AV-teoksen käyttö – oikeus kopioida teos ja välittää sitä yleisölle. Vastaa tekijänoikeuslain 16 d §:ää.

13. AV-teosten ja radio-ohjelmien laitos- ja kirjastokäyttö

Av-teosten ja radio-ohjelmien kopiointi, julkinen esittäminen ja lainaus laitoksissa, yhteisöissä ja kirjastoissa ei- kaupalliseen tarkoitukseen.

14. Televisio-ohjelmien verkkotallennuspalvelut

Koskee oikeutta valmistaa kappaleita TV-ohjelmiin sisältyvistä, lähettäjäyrityksen yleisölle välittämistä audiovisuaalista teoksista ja välittää niitä verkon välityksellä verkkotallennuspalveluissa. Vastaa tekijänoikeuslain 25 l §:ää.

15. Av-teosten julkinen esittäminen

Tarkoittaa lähettäjäyrityksen yleisölle välittämien av-teosten julkista esittämistä (lähetyksen kanssa samanaikaisesti tai jälkikäteen), ei kuitenkaan julkista esittämistä elokuvateattereissa tai elokuvafestivaaleilla.

16. Av-teosten yksityinen kopiointi

Hyvitys teoksen kappaleiden valmistamisesta yksityiseen käyttöön. Koskee korvausta teosten kopioinnista koti- ja muuhun yksityiseen käyttöön. Oikeus vastaanottaa, säilyttää ja tilittää tekijänoikeuslainsäädäntöön perustuvia yksityisen kopioinnin hyvitysmaksu- ja muita vastaavia korvauksia. Koskee Tekijänoikeuslain 26 a ja 26 b §:issä määritellyn hyvitysmaksun tai vastaavan lakiperusteisen korvauksen hallinnointia.

17. Korvausoikeus jakeluvelvoitteen alaisten ohjelmien edelleen lähettämisestä

Oikeus periä tekijän puolesta edelleen lähettäjältä korvaus siirtovelvoitteen alaisen tv-lähetyksen edelleen lähettämisestä. Koskee teleoperaattorien toteuttamaa, siirtovelvoitteen alaisten televisiokanavien edelleen lähettämistä kaapeliverkoissa. Vastaa tekijänoikeuslain 25 i §:ää.

18. Lainauskorvaus

Oikeus periä tekijän puolesta lainauskorvausta siltä osin kuin on kyse kuvataiteellisen teoksen tai valokuvan tekijälle kuuluvista korvauksista. Koskee tekijänoikeuslain 19 §:ssä tarkoitettua korvausoikeutta.